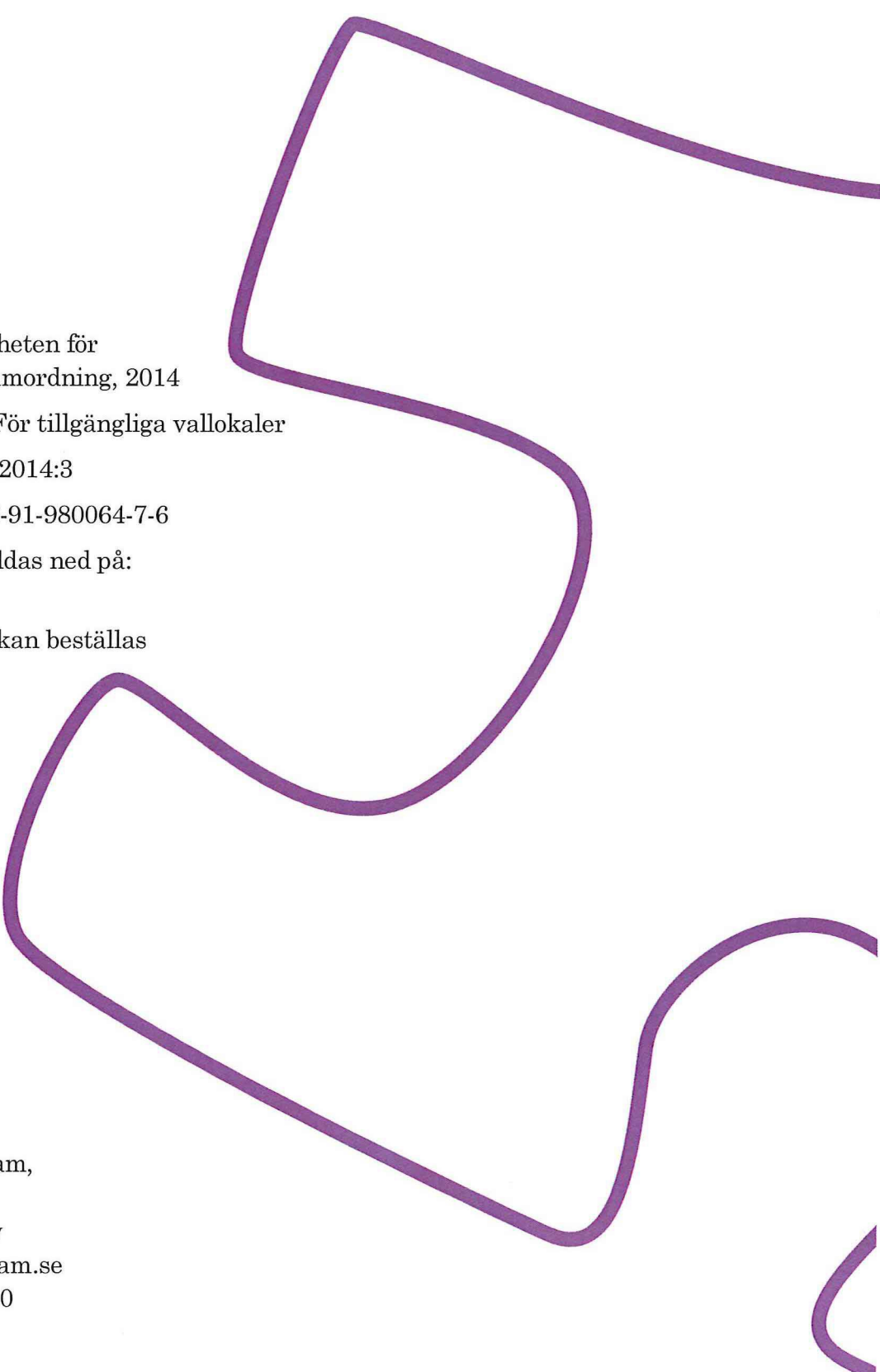

Checklista

För tillgängliga vallokaler

HANDISAM

Handisam, Myndigheten för
handikappolitisk samordning, 2014

Titel: Checklista – För tillgängliga vallokaler

Handisam Serie: A 2014:3

ISBN-nummer: 978-91-980064-7-6

Checklistan kan laddas ned på:
www.handisam.se

Alternativa format kan beställas
från Handisam.

Postadress: Handisam,
Arenavägen 63,
121 77 Johanneshov
E-post: info@handisam.se
Telefon: 08-600 84 00
Fax: 08-600 84 99

Att rösta på lika villkor

År 2014 är första gången som Sverige har val till Europaparlamentet och nationella allmänna val samma år – ett supervalår.

Alla förväntas att göra sin plikt och rösta på ett parti. Vid tidigare val har det funnits stora brister i tillgängligheten, både där man ska rösta och vägen från parkeringsplatsen och busshållplatsen fram till entrén. För höga trösklar, dålig ljudmiljö, ingen parkeringsplats nära ingången och dåligt placerade skyltar är några exempel på bristande tillgänglighet i samband med val, både för dem som ska rösta på valdagen och de som ska förtidsrösta.

Ett stort ansvar vilar på valnämnderna i kommunerna eftersom de ansvarar för vallokaler och röstningslokaler för dem som ska förtidsrösta. Det handlar om demokrati, om att kunna delta i samhället på lika villkor.

Handisam vill genom denna checklista vara ett stöd för kommunerna.

ElseMarie Brisenhorn,
vikarierande generaldirektör
Johanneshov, mars 2014

**På de följande sidorna
hittar du råd och tips om:**

Entré 5

Inomhus 6

Röstningsskärmar 7

Att informera om valet 8

Fördjupad information
kring de ord i texten som
är markerade med **fetstil**
finns på sidorna 9–10.

Att välja röstnings- och vallokal

Det gäller att i god tid planera för och välja röstnings- och vallokal utifrån att alla personer, oavsett funktionsförmåga, ska kunna rösta.

Entré

Utgångspunkten ska vara att alla väljare kan komma in i lokalen genom samma entré. Tänk på att:

- Gångvägen** fram till entrén är framkomlig för personer som använder rullstol eller rollator.
- Det finns **parkeringsplats** reserverad och skyltad för personer med nedsatt rörelseförmåga inom 25 meter från entrén.
- Eventuell trappa framför entrédörren är kompletterad med **ramp** eller hiss.
- Entrédörren har en **automatisk dörröppnare**.
- Entrédörren har ett fritt **passagemått** på minst 80 centimeter.
- Dörröppningar har ingen tröskel – eller så är tröskeln högst 15 millimeter och avfasad.
- Anvisad plats för rökare (om sådan finns) ligger minst 15 meter från entrén.

Anteckningar

Inomhus

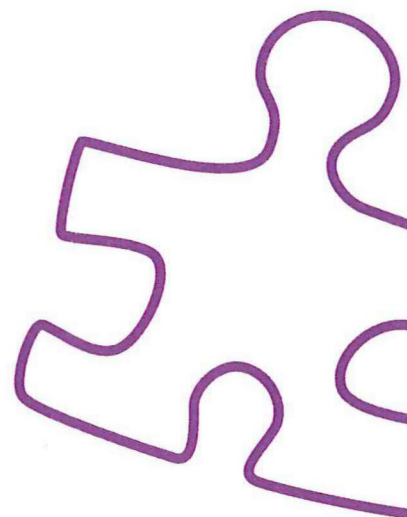
Väljarna ska kunna ta sig fram till samtliga lokaler som används för röstningsförfarandet. Observera att om röstnings- och vallokalen kommer att vara på ett våningsplan som kräver att man använder trappor måste det också finnas en hiss. Tänk på att:

- Väljarna kan ta sig mellan lokalerna utan att passera trappor/trappsteg.
- Eventuell hiss är minst 1,1 x 1,4 meter. Hissdörren är placerad på kortsidan.
- Utrymmet framför hissen är minst 1,5 x 1,5 meter. Dörrar som måste passeras har ett fritt **passagemått** på minst 80 centimeter.
- Dörren/dörrarna i vallokalen har automatisk dörröppnare eller är uppställda.
- Dörrarna har inga trösklar. Eventuella trösklar är högst 15 millimeter och avfasade.
- Stora **glasytor** som kan misstas för dörröppningar är markerade.
- Trappor** är markerade så att de kan uppmärksammas av personer med nedsatt syn.
- Ledstång** som är möjlig att greppa om finns längs alla trappor.
- Väljarna kan sitta ner och vila på stol/bänk med en sittyta på 45–50 centimeter, ryggstöd och armstöd.
- Möbleringen ger tillräckligt manöverutrymme, det vill säga att det inte finns möbler eller andra föremål som kan hindra framkomligheten.
- Det finns **toalett** som även fungerar för personer som använder eldriven rullstol.
- Tvålen på toaletterna är oparfymerad.
- Skyltar**, symboler och texter är utformade så att de är lätta att läsa och placerade så att de är lätta att upptäcka.
- Det finns inga gröna växter som kan vara allergiframkallande (till exempel benjaminfikus, hyacint och björkris).
- Lokalen har inga heltäckningsmattor.
- Valarbetare och funktionärer avråds från att använda parfym och andra starka dofter.
- Pälsdjur** (utom ledarhund eller annan hund i tjänst) får inte vistas i lokalerna.
- Lokalen har bra **ljudförhållanden**.
- Lokalen har bra **ljusförhållanden**.

Röstningsskärmar

Personer som använder rullstol ska kunna komma in och använda röstningsskärmar. Tänk på att:

- Det finns en röstningsskärm i lokalen som har utrymme för en person som använder rullstol.
- Det finns utrymme för en person som använder rullstol att svänga in och komma tätt intill bordet, det vill säga ett fritt utrymme om cirka 1,5 x 1,5 meter. Utrymmet under bordet bör ha fri höjd 68–70 centimeter, bredd 80 centimeter, djup cirka 60 centimeter.
- Valsedlarna placeras nära framkant så att de är lätta att nå.

Anteckningar

Att informera om valet

Inför varje val är det viktigt att medborgarna kan informera sig om hur, var och när de ska rösta, oavsett om det är val till riksdagen, Europaparlamentet eller till kommun och landsting. Till exempel är det viktigt för väljaren att veta namnet på den station eller hållplats som är närmast, inte minst för den som har svårt att ta sig fram längre sträckor. Informera, till exempel på webben och i annonser, om var den enskilde kan få information om tillgängligheten i röstnings- och vallokalerna.

För att så många som möjligt ska kunna ta del av informationen behöver kommunerna ta hänsyn till människors olika funktionsnedsättningar. Handisam har tagit fram en checklista för dig som vill göra information och kommunikation tillgänglig.

Länk till checklistan: www.handisam.se/checklista-information

Anteckningar

Förklaringar och fördjupad information

Checklistan utgår från Handisams skrift Riv hindren (2012) och Boverkets föreskrifter om Enkelt avhjälpta hinder (BFS 2013:9 HIN 3). Läs mer på www.handisam.se och www.boverket.se

Automatisk dörröppnare

Tunga, svåröppnade dörrar ska ha automatiska dörröppnare. Om en dörr har dörrstängare ska den också ha dörröppnare. Dörröppningsknappen ska vara lätt att hitta och placeras så att en person som använder rullstol kan nå den utan att behöva backa efter att ha tryckt på knappen. Om automatisk dörröppnare saknas behöver dörrarna stå uppställda.

Glasytor

Det är viktigt att oskyddade glasytor, som kan misstas för öppningar, är markerade. Markeringarna bör placeras strax under ögonhöjd för stående (cirka 1,5 meter) och även lägre ner så att markeringen kan uppfattas av personer som använder rullstol, kortvuxna och barn (cirka 0,9 meter).

Gångväg

Gångvägen fram till entrén ska vara framkomlig. Det innebär att markbeläggningen är fast, jämn och utan kanter. Den ska inte heller vara hal. Gångvägen får inte ha trappor, trappsteg eller branta lutningar i färdriktningen. Lutning i sidled får inte vara brantare än 1:50.

Ledstång

Ledstång bör finnas på båda sidor om trappan och sitta på höjden 0,9 meter.

Ljudförhållanden

Förutsättningar för en god ljudmiljö är att buller och andra störande element så långt som möjligt elimineras eller dämpas. Man ska kunna samtala med valarbetare och valfunktionärer utan att störas av onödigt buller.

Ljusförhållanden

Bra ljusförhållanden förutsätter att ljusnivån är tillräcklig. Lokalens belysning ska underlätta läppavläsning. Ljuset får inte blända, bland annat ska bländande dagsljus kunna skärmas av. Vid behov bör man förstärka belysningen vid platser som man vill markera särskilt eller där det är viktigt att kunna se extra bra, till exempel vid röstningsskärmarna och där valesdlar placeras.

Parkeringsplats

Parkeringsplats, skyltad och reserverad för personer med begränsad rörelseförmåga, ska helst finnas inom 25 meter från entrén. Det ska vara möjligt att komma upp på en eventuell trottoar och en avfasning av trottoarkanten får inte blockeras av en parkerad bil.

Passagemått

Passagemåttet bör helst vara åtminstone några centimeter bredare än 80 centimeter. Fritt passagemått mäts när dörren är öppnad 90 grader. En roterdörr måste vara kompletterad med en vanlig dörr som inte hålls låst

Pälsdjur

Personer med pälsdjursallergi ska kunna vistas i lokalerna utan att få besvär. Förbud mot pälsdjur gäller inte ledarhund eller annan hund i tjänst. Därför är det en fördel om det vid behov finns en förvaringsplats för ledar-, signal- och servicehundar.

Ramp

Rampens lutning ska vara högst 1:20 (lutning max 1:12 kan accepteras där flackare lutning inte är möjlig). Helst bör rampen delas upp med vilplan var femte meter. Rampen ska ha ledstång och minst 4 centimeter avåkningsskydd på bägge sidor. Framför dörren ska finnas en plan, hård yta där en rullstol får plats när dörren öppnas.

Skyltar

Skyltar och symboler ska vara lätta att upptäcka och läsa. Det ska vara en bra ljushetskontrast mellan text och skyltbotten och ytan ska inte avge reflexer. Skyltar eller symboler bör placeras inom intervallet 140–160 centimeter över golvet så att det är lätt att komma nära skylten. Texthöjden ska vara anpassad efter läsavstånd. En tumregel är att teckenstorleken bör vara cirka 15–50 millimeter per meters avstånd.

Toalett

Där det finns toaletter bör det även finnas minst ett toalettutrymme som kan användas av personer med eldriven rullstol. Det förutsätter att rummet är tillräckligt stort (2,2 x 2,2 meter) så att man lätt kan vända med rullstolen, och att det finns tillräckligt med fritt utrymme (90 centimeter) på båda sidor om toaletten. Dessutom ska det finnas armstöd på båda sidor om toalettstolen. Om det inte finns något toaletterum med ovanstående mått är det bra att uppge måttet på det största toaletterummet så att besökaren själv kan bedöma om toaletten är tillgänglig för henne eller honom.

Trappor

Markera trappans första och sista steg med färg som kontrasterar i ljushet mot det omgivande golvet. Ljushetskontrasten ska vara på minst 0,40 enligt Natural Color System (NCS). Enkelt mätverktyg finns att köpa i färghandeln.

Anteckningar

HANDISAM

Handisam

Arenavägen 63

121 77 Johanneshov

E-post: info@handisam.se

www.handisam.se

Telefon: 08-600 84 00

Fax: 08-600 84 99